

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието*
(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: Проект на Постановление на Министерския съвет за създаване и функциониране на Механизъм за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките
--	---

За включване в законодателната/ оперативната програма на Министерския съвет за периода:
1 юли– 31 декември 2019 г.

Дата: 21.10.2019 г.

Контакт за въпроси: Милена Дамянова, директор на дирекция „Наука“

Телефон: 02 9217 647

1. Дефиниране на проблема:

Настоящата частична предварителна оценка на въздействието на проект на Постановление на Министерския съвет за създаване и функциониране на Механизъм за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките (за кратко Постановление) е изготвена в подкрепа на последователните и целенасочени политики, които Министерството на образованието и науката провежда за развитие на научните изследвания в Република България.

Изпълнението на Европейското изследователско пространство и повишаването на конкурентоспособността в Европейския съюз, основана на иновации и цифрова трансформация, поставят пред България нови предизвикателства. Едно от тях е именно развиването на научни изследвания, основани на принципите на отговорна и ориентирана към гражданите и бизнеса наука. От друга страна, провеждането на политики, основани на знание и доказателства, както и взимането на решения в ключови сектори въз основа оценка на въздействието и научна експертиза ще спомогне за укрепване на връзката между науката, обществото и икономиката.

Българска академия на науките (БАН) е водещ научен център, фактор за икономическо и социално развитие на страната и активен участник в процеса на изграждане на общество, базирано на знанието. Институтите в рамките на БАН компетентно и пълноценно подпомагат работата на редица министерства и институции, като изпълняват общонационални оперативни дейности и предоставят

консултантски и експертни становища в почти всички сфери на обществения живот. В тази връзка, по примера на добри практики на редица държави, както и на Европейската комисия е необходимо бъде създаден механизъм, който да регламентира възлагането и изпълнението на научни консултации от Българска академия на науките, да спомогне да се подобри координацията, да се изгради по-добра връзка на БАН с държавната администрация, с гражданите и индустрията и не на последно място да се увеличи въздействието от инвестираните публични средства в Българска академия на науките.

За конкретен проблем в процеса на подпомагане на администрацията от Българската академия на науките може да се посочи липсата на уредени обществени отношения относно възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките. Това води до забавяне на адресирането на конкретен специфичен въпрос или до дублирането на налична експертиза, която вече е предоставена или по закон се предоставя от други национални организации, например регулаторни органи, изпълнителни агенции и др.

В допълнение следва да бъде утвърдена практиката за формиране на политика, която е основана на доказателства (evidence-based policy) с оглед на новите предизвикателства, свързани с нарастване на интердисциплинарността на политиките (като например в областта на климата, на енергетиката, на транспорта, на изкуствения интелект, на биоикономиката).

В резултат на горното се налага приемане на Постановлението.

*1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване.
Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.*

Към настоящия момент е налице необходимост да се усъвършенстват условията за:

- развиването на научни изследвания, основани на принципите на отговорна и ориентирана към гражданите и бизнеса наука;
- постигане високо ниво на научни изследвания в стратегически за страната научни области;
- укрепване на връзката между науката, обществото и икономиката;
- подобряване координацията и изграждане на по-добра връзка на БАН с държавната администрация, с гражданите и индустрията;

- увеличаване въздействието от инвестираните публични средства в Българска академия на науките.

В тази връзка се обосновава създаването на механизъм за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българска академия на науките.

Нормативните основания за приемането на посочения механизъм са следните:

- В Закона за нормативните актове - чл. 6, ал. 2 е регламентирано, че Министерският съвет издава постановления, когато урежда съобразно законите неуредени от тях обществени отношения в областта на неговата изпълнителна и разпоредителна дейност.
- Съгласно чл. 11, ал. 5 от Закона за Българската академия на науката „Средствата за национално възложени дейности се разходват в изпълнение на закон или на друг нормативен акт“.
- В чл. 4, ал. 1 от Закона за насърчаване на научните изследвания е регламентирано, че насърчаването и развитието на научноизследователската дейност обхваща финансовото стимулиране на научните изследвания, създаването на условия за използване на научния потенциал и неговото развитие в съответствие с приоритетните насоки за развитие на страната, създаването на условия за защита и за реализация на научни резултати и подпомагане на разпространението им във всички области на обществения живот.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Създаването на механизъм, който да регламентира възлагането и изпълнението на научни консултации от Българска академия на науките се налага поради необходимостта да се усъвършенстват условията за:

- развиването на научни изследвания, основани на принципите на отговорна и ориентирана към гражданите и бизнеса наука;

- постигане високо ниво на научни изследвания в стратегически за страната научни области;
- укрепване на връзката между науката, обществото и икономиката;
- подобряване координацията и изграждане на по-добра връзка на БАН с държавната администрация, с гражданите и индустрията;
- увеличаване въздействието от инвестираните публични средства в Българска академия на науките.

Функционирането и дейността на БАН са регламентирани в Закона за Българската академия на науките. В посочения закон са налице неуредени обществени отношения относно възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките. В тази връзка усъвършенстването на горепосочените условия не може да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности. То може да се реализира чрез приемане на Постановлението.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки на нормативния акт.

2. Цели:

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

Постановлението има следните цели:

- Чрез осъществяването на механизма ще се осигури навременна висококачествена и независима научна експертиза в полза на правителството по въпроси от стратегическа важност при формулирането на политики и инструменти за изпълнение на държавната политика, както и при транспонирането на европейски директиви.
- Въвеждането на механизма ще повиши и информираността на обществото относно ползите от използването на научни доказателства и знания, ще

повиши качеството и ще насърчи употребата на иновативни решения в администрацията.

Постановлението е в съответствие с целите, заложи в Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 – 2030.

Постановлението ще съдейства за осъществяване на Приоритет 31: *Укрепване и модернизиране на научните организации в страната за конкурентоспособни научни изследвания. Прозрачно и справедливо финансиране на научните изследвания съобразно националните приоритети* от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 година.

Чрез изпълнение на Постановлението ще се създадат още по-благоприятни условия за изпълнение на мисията на БАН: да провежда научни изследвания в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и интереси, да участва в развитието на световната наука, да изучава и умножава материалното и нематериалното културно-историческо наследство на нацията.

3. Идентифициране на заинтересованите страни:

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Промените, извършени с приемане на Постановлението ще окажат въздействие върху широк кръг заинтересовани страни.

1. Нормативният акт ще има пряко въздействие спрямо БАН като институция, функционираща в полза на обществото и гражданите, спрямо отделните й структури и спрямо учените, работещи в нея. Понастоящем БАН включва общо 42 научни института и няколко специализирани звена. В БАН работят около 3000 учени, което представлява около 15% от кадрите, заети с наука в България.¹ Българската академия на науките обединява академиците и член-кореспондентите от страната, хабилитирани учени от академичните институти, както и чуждестранни членове². За значимостта на

¹ данните са достъпни на сайта на БАН, <http://www.bas.bg>, както е индексирано на 11.10.2019 година

² съгласно чл.1, ал. 2 от Закона за Българската академия на науките

Постановлението в тази връзка допринася и фактът, че БАН дава над половината от научната продукция в страната³.

2. Заинтересована страна са всички органи от системата на изпълнителната власт. Предвижда се възможността БАН да предоставя на всички органи на изпълнителната власт научни консултации по национално възложени дейности относно специфичен политически въпрос или сектор, където е необходимо, целесъобразно или се налага допълваща научна експертиза или научна оценка. Предвид това, заинтересована страна е българското общество и в тази връзка мащабите на действието на Постановлението са огромни.
3. Министерството на образованието и науката е заинтересована страна и с оглед формиране и прилагане на политики, насочени към развитие на научните изследвания в Република България.

4. Варианти на действие:

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта „Без действие“.

Идентифицирани са следните варианти на регулативна намеса:

Вариант 0 – да не се прави нищо (без действие; нулев вариант);

Вариант 1 – предприемане на регулативна намеса (приемане на Постановлението).

4.1. **Вариант 0** - „Без действие“ - да не се предприемат никакви действия.

Ако се приложи вариантът „Без действие“ няма да се осигури възможност за създаване на още по-благоприятни условия за изпълнение мисията на БАН и за подобри условия за осъществяване на стратегическите национални цели за развитие на научните изследвания. Липсата на механизъм за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българска академия на науките ще продължи да обуславя недостатъчно усъвършенствани условия по отношение на:

- развиването на научни изследвания, основани на принципите на отговорна и ориентирана към гражданите и бизнеса наука;
- постигане високо ниво на научни изследвания в стратегически за страната научни области;
- укрепване на връзката между науката, обществото и икономиката;

³ информацията е достъпна на сайта на БАН, <http://www.bas.bg>, както е индексирано на 11.10.2019 година

- подобряване координацията и изграждане на по-добра връзка на БАН с държавната администрация, с гражданите и индустрията;

- увеличаване въздействието от инвестираните публични средства в Българска академия на науките.

Липсват данни, от които би могло да се направи извод, че проблемът може да се разреши без предприемане на никакви действия. Предвид горното Вариант 0 – да не се предприема нищо, в конкретния случай е неефективен.

4.2. **Вариант 1** – регулаторна намеса (приемане на Постановлението)

Чрез приемане на Постановлението ще се преодолеят трудностите, породени от неуредените обществени отношения относно възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките. В тази връзка в проекта на Постановлението са предвидени следните разпоредби:

1. Предвижда се създаване на постоянно действащ Механизъм за възлагане и изпълнение на научни консултации от Българската академия на науките (Механизъм). Чрез Механизма ще се осигуряват висококачествена и независима научна експертиза за органите на изпълнителната власт по въпроси от значителна важност при формирането на секторни политики и инструменти за изпълнение на държавната политика, както и при транспониране на европейски директиви и привеждане в съответствие на други европейски препоръки или документи.
2. Съгласно предложения проект на Постановление БАН ще предоставя научни консултации по национално възложени дейности от органите на изпълнителната власт относно специфичен политически въпрос или сектор, където е необходимо, целесъобразно или се налага допълваща научна експертиза или научна оценка. В допълнение научната консултация може да бъде предоставена като становище, експертиза, препоръка, оценка и всякакви други форми на консултация.
3. Предвижда се възможност всички органи от системата на изпълнителната власт да бъдат заявители за научна консултация и в тази връзка да подават заявки за научни консултации до министъра на образованието и науката по утвърден от него образец. В тази връзка се предлага министърът на образованието и науката да възлага изпълнението на научната консултация въз основа на окончателна

заявка, одобрена от заявителя и БАН. Предвижда се и възможност БАН да има право да откаже изпълнението на научната консултация, в случай че не разполага с необходимата научна експертиза за дадената консултация или съответната дейност не е присъща за БАН и нейните структурни звена. В този смисъл БАН следва да осигури висококачествена и независима научна експертиза за органите на изпълнителната власт по въпроси от значителна важност при формирането на секторни политики и инструменти за изпълнение на държавната политика, както и при транспониране на европейски директиви и привеждане в съответствие на други европейски препоръки или документи – в случай че разполага с необходимата научна експертиза за дадената консултация и съответната дейност е присъща за БАН и нейните структурни звена.

4. С цел осъществяване на обратна връзка със заявителя и БАН се предвижда министърът на образованието и науката да определя контактното лице, което:
 - изпраща подадените заявки на БАН за произнасяне относно възможността и сроковете за изпълнението ѝ, а при необходимост организира и среща за уточнение на детайли по заявката и др.;
 - подпомага министъра на образованието и науката в извършването на наблюдение и контрол върху функционирането на Механизма.
5. Съгласно проекта на Постановлението координатор по изготвянето на научната консултация в БАН е главният научен секретар, който извършва вътрешната координация между академичните институти и другите структурни звена в БАН и осъществява връзка с контактното лице, посочено по-горе. По преценка на участващите в изпълнението на научната консултация и съобразно темата е предвидена възможност да се организират семинари, консултации и публични дискусии с оглед набиране на факти или консултиране на обществено мнение и др.
6. Предвижда се резултатът от научна консултация да се предоставя на заявителя с копие до контактното лице. Посоченият резултат може да стане публичен по общо решение на заявителя, министъра на образованието и науката и БАН, като се публикува на официалните им интернет страници.

7. Прилагането на Механизма не изисква допълнителни финансови средства, тъй като съгласно чл. 11, ал. 2, т. 1, буква „в“ от Закона за Българска академия на науките приходите по бюджета на академията се формират от трансфер от държавния бюджет за изпълнението и на национално възложени дейности. Изключение ще са случаите, когато на учените в академията ще се възлагат спешни задачи, продиктувани от форсмажорни обстоятелства, за чието изпълнение се изисква използване на специфично оборудване, закупуване на консумативи и командироване на специалисти. Необходимите за изпълнението на тези консултации средства ще са за сметка на възложителя, в чийто ресор е възникналото обстоятелство.

На основание горното – Вариант 1 следва да се предприеме като необходим и възможен, тъй като той съдържа потенциал за изпълнение мисията на БАН и за катализиране осъществяването на стратегическите цели и приоритети, заложи в стратегическата рамка за развитие на научните изследвания в Република България.

1. Негативни въздействия:

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

Вариант 0 - При прилагането на нулев вариант ще има негативни въздействия по отношение на всички заинтересовани страни, както следва:

1. Прилагането на нулев сценарий ще бъде бариера пред създаването на още по-благоприятна база за реализиране мисията на БАН като институция, функционираща в полза на обществото и гражданите. Вариантът „Без действие“ няма да съдейства за съхранение на научния потенциал и за професионалното развитие на учените в БАН, за постигане високо ниво на научни изследвания в стратегически за страната научни области, както и за интегрирането на науката в обществото. Посочените въздействия ще продължат да обуславят недостатъчно благоприятна среда за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките.
2. Наличието на неуредени обществени отношения възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките в перспектива ще

се отрази в негативен аспект относно качеството на изпълнението на функциите на посочените институции, предвид значимостта на висококачествената и независима научна експертиза по въпроси от значителна важност при формирането на секторни политики и инструменти за изпълнение на държавната политика, както и при транспониране на европейски директиви и привеждане в съответствие на други европейски препоръки или документи. Вариантът без регулативна намеса ще има негативно въздействие относно насърчаването на употребата на иновативни решения в администрацията. Прилагането на нулев сценарий няма да съдейства за повишаване на информираността на обществото относно ползите от използването на научни доказателства и знания.

Като косвен краен резултат в тази връзка в перспектива се очертават недостатъчно усъвършенствани условия за икономически растеж и за значително повишаване на качеството на живот в страната.

3. Прилагането на нулев вариант ще има негативни отражения и по отношение на Министерството на образованието и науката – с оглед на това, че прилагането на нулев вариант обуславя недостатъчно благоприятни условия за формиране и прилагане на ефективни политики, насочени към развитие на научните изследвания в Република България.

Вариант 1 – В процеса на изготвяне на настоящата частична предварителна оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани негативни ефекти в икономически и социален план при предприемане на регулаторна намеса.

4. Положителни въздействия:

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант 0. В случай на прилагане на Вариант 0 не се очакват положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни. Не се предвиждат конкретни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи. Ще продължат да са налице трудностите, обусловени от липса на Механизъм

за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките.

Вариант 1. Приемането и прилагането на Постановлението се очаква да окаже положително въздействие спрямо всички заинтересовани страни, както следва:

1. Прилагането на Вариант 1 ще съдейства за създаването на още по-благоприятна база за реализиране мисията на БАН като институция, функционираща в полза на обществото и гражданите. Приемането на Постановлението ще има позитивно въздействие относно съхранението на научния потенциал и професионалното развитие на учените в БАН, относно постигане високо ниво на научни изследвания в стратегически за страната научни области, както и относно интегрирането на науката в обществото. Осъществяването на Вариант 1 ще съдейства за създаването на още по-благоприятна среда за възлагането и изпълнението на научни консултации от Българската академия на науките.
2. Приемането на Постановлението ще има позитивно въздействие относно качеството на изпълнението на функциите на институциите от системата на изпълнителната власт, предвид значимостта на висококачествената и независима научна експертиза по въпроси от значителна важност при формирането на секторни политики и инструменти за изпълнение на държавната политика, както и при транспониране на европейски директиви и привеждане в съответствие на други европейски препоръки или документи. Прилагането на Вариант 1 ще окаже положителен ефект относно насърчаването на употребата на иновативни решения в администрацията. Посоченият вариант ще съдейства за повишаване на информираността на обществото относно ползите от използването на научни доказателства и знания.

Като косвен краен резултат в тази връзка в перспектива се очертават усъвършенстваните условия за икономически растеж и за значително повишаване на качеството на живот в страната.

3. Прилагането на Вариант 1 ще има положителни въздействия и по отношение на Министерството на образованието и науката – с оглед на създаването на

по-благоприятни условия за формиране и прилагане на ефективни политики, насочени към развитие на научните изследвания в Република България.

В резултат на горепосоченото се налага изводът, че Вариант 1 съдържа потенциал за разрешаването на идентифицираните проблеми.

7. Потенциални рискове:

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

Не са установени възможни рискове от приемането на Постановлението, включително и възникването на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

- Ще се повиши
- Ще се намали
- Няма ефект

Постановлението няма да има ефект по отношение на административната тежест за физическите и юридическите лица.

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

С Постановлението не се създават нови регулаторни режими и не се засягат съществуващите режими и услуги.

9. Създават ли се нови регистри? НЕ

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те

С Постановлението не се създават нови регистри.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

- Актът засяга пряко МСП
- Актът не засяга МСП
- Няма ефект

Актът ще има косвен положителен ефект върху МСП.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието? -

- Да
- Не

Проектът на нормативен акт не изисква цялостна оценка на въздействието.

12. Обществени консултации:

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност: Милена Дамянова, директор на дирекция „Наука“

Дата:

Подпис:

В настоящата частична предварителна оценка на въздействието са извършени промени спрямо препоръки в становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в Министерския съвет.